

Za † dp. P. Janem Křt. Votkou S. J.

Ve znamení vděčnosti a lásky.

oni koncem roku dočetli jsme se v novinách smutné zprávy Na vánoce, dne 24. prosince o 1/2 12 hod. v noci zesnul v Pánu v pražské residenci řádu Tovaryšstva Ježíšova u sv. Ignáce daleko široko známý kazatel P. Jan Křt. Votka, spisovatel řádu, v 74 roce věku svého. Týž se 25. července 1825 v Lysé n. L. narodil, v letech 1848. sůčastnil se literárních a politických událostí; potom byl členem redakce vídeňských úředních novin, až r. 1854. vstoupil v Římě dne 21. listopadu k jesuitům. Dne 15. srpna 1871. skládal slavnou profes 4 slibů. Druhdy býval na slovo vzatý kazatel; mimo to zaměstnávala ho snaha povznést úctu sv. patronů českých. Od r. 1873. po všecka leta, kdy v Praze meškal, výhradně zabýval se pracemi o sv. Václavu a sv. Janu Nepom.; téměř 7 let konal studia za příčinou blahořečení cti-hodného zakladatele premonstratských kanonií v Teplé a Chotěšově, blah. Hroznaty († 14/7 1217), tak že s pomocí Boží všeliké překážky překonal a slavného prohlášení jeho za blahoslavence od sv. Apoštolské Stolicе se dožil.

Přátelům a ctitelům v Pánu zesnulého P. Votky budiž věnována z vděčného srdce tato vzpomínka. Kdo jej znali, dají za pravdu, že P. Jan Křt. Votka byl ve vlastech koruny české, zvláště po celé naší královské Praze, osobností velmi známou, a to jak pro nevšední vlastnosti své, tak pro působení duchovní, které rozvíjel jako spisovatel, historik a kazatel.

Povšimnutí zasluhuje, že v posledním jubilejním roce 1825. za papeže Lva XII. se narodil a na začátku nynějšího zlatého jubilea 1900 za papeže Lva XIII. skonal.

Byl to člen řádu jesuitského, jenž ve své pevné vůli od dětství až do smrti jako vše dobré vůbec tak i své povolání do opravdy miloval a v něm A. M. D. G. také něco dokázati usiloval a s pomocí Boží i dokázal. Dobře tehdy napsala o něm německá Politika, která — mimochodem řečeno — o P. Votkovi po jeho smrti nejlepší článek ze všech světských listů přinesla, že J. Votka byl individualitou silně vyvinutou, osobností zajímavou a samorostlou.

Zkrátka tudy povíme, co o něm dosud víme. Jisto jest, že již s mlékem mateřským vsál do srdce svého zároveň lásku k vlasti, kterou vezdy miloval obětivou láskou, jakou naši staří vlastenci v Čechách i na Moravě v hrudi své nosili. Dokončil gymnasiální studia před r. 1848. v Praze a vstoupil do rytířského řádu křížovníků s červenou hvězdou. Avšak nepobyl tam dlouho. Sešli se tehdy v noviciátě u Karlova mostu 3 jinochové zvláštní povahy; a nic se nedivíme, kdo jsme je znali, že r. 1848. všecky vyhnal ze zátiší a připoutal je k nevďěčné práci na roli politické. Byl to Josef Walter, později redaktor Bohemie, Augustin Smetana, pověstný filosof, jenž po nějaký čas redigoval Dr. Pinkasův pražský list »Union,« a náš Jan Křt. Votka, potomní vůdce omladiny a rovněž novinářský spolupracovník. Studující Votka dal se

tedy zapsati na právnickou fakultu. Než dobře dí kdosi, že zákoník, který o právech a povinnostech jedná, se svými §§ nebyl asi tehdy mnoho opotřebován ani od juristy jmenem Jan Křt. Votka.

V boji za svobodu a práva vlasti své chopil se vůdčí úlohy a mával vysoko jejím praporem. Ač byl mladistvý, 23letý muž, vynikl brzy ohnivou výmluvností a postavou a ještě více energií povahy. V památné schůzi svatováclavského výboru, konané dne 10. dubna 1848 v lázních svatováclavských, kdy se jednalo o rozmnožení členů ve výboru, hlásí se nejednou k slovu; navrhuje, kteří a jací by měli za členy býti přijati. Konečně vytasí se s návrhem, aby na místě »svatováclavský« přijat byl přívlastek »národní«; což arci tehdy hlučným souhlasem a jásotem bylo odhlasováno. A jaký se stal napotom z téhož juristy Votky ctitel milého našeho knížete sv. Václava: ale byltě jím nepochybně i tehdy už, jen že bujná krev v něm překypovala.

Den po dni stával se tehdy palčivější. Mysle i mužů dospělých byly všude rozechvěny, ký div, že mezi studující mladeží bylo hodně výstředníků. Pro národ a vlast nastavuje Votka prsa svá i život. Ve dne v noci svolává Votka živým slovem i perem jako znamenitý agitátor mladé síly kolem sebe, tak že si utvořil značnou stranu.

Když o svátcích svatodušních Sladkovský, Brůna, Brádka a Jaroš přišli deputací ke knížeti Windisch-Graetzovi, veliteli vojska v Praze, aby mu záměry studujících přednášeli, byl mezi nimi i náš jurista Votka. A bláhový, jako starosta »Slavie« objeví se tu v podobě nějakého Černohorce — s bambitkou za pasem. Velící kníže přijal ohnivé mladíky velmi chladně. A spatřiv ozbrojení, oslovil jej řka: »Je ta hračka také opatřena nábojem?« Než ohnivý Votka umí se opanovati; s úsměvem mu jí podává a klidně dokládá: »Vaše Jasnost, račte zkusiti na komkoliv z nás.« Což kníže znamením ruky odmítl, jak se dobře ještě pamatuje Jeho Excellence baron Dr. Helfert.

V živé paměti zůstávaly dlouho jeho ohnivé řeči, které se stolu v seminářské jídelně Klementina, jindy opět na stupních před kostelem křížovnickým míval. Ovšem že posluchačstvo oheň jeho hltavě do sebe vnímalo, až vyznělo vše v heslo »Pánové, buď vítěziti nebo zemřítí!« Nikdo se nepodiví, že nezkušenému mladíku vítán byl každý spolučinitel i sebe podezřelejší a jak tomu bývá v podobných vřavách, že znal každý spolek, že se účastňoval každé schůze a řečnil, kdekoliv se nadál získati pro své plány. Že si politické úřady našeho ohnivého juristy všímaly a jemu pozornost svou věnovaly, jest patrné z toho, že mezi 14 muži, kteří vládou za rukojmí pokoje se žádali, skvělo se též jméno právníka Jana Křt. Votky.

Zatím místo zisku následovala pro národ český pohroma, jak bouře a vzpoura obyčejně mívá v zápětí. Celá afféra vzala žalostný konec; než náš Votka šťastně vyvázl bez úhony. Náčelník osmačtyřicátníků a někdejší jurista najednou z královské Prahy zmizel.

V programu gymnasia Kaločského Soc. Jesu v Uhrách z r. 1900. lze se dočísti o bývalém jeho řediteli, P. Janu Křt. Votkovi, že se tehdy z Prahy odebral do Bělehradu, kde ho přijal

srbský kníže Miloš Obrenovič za osobního důvěrníka, sekretáře, zvláště pro neobyčejnou jeho znalost více slovanských nářečí: avšak vytrval zde jenom asi půl roku.

Z nenadání opět je po Praze mnoho řeči o bývalém právníku Votkovi. Bývalý náčelník osmačtyřicátníků je prý ve Vídni, ba zaprodal se tam prý i do redakce úředních novin. Všady naň žehráno, jako by byl zradil vlast a národ. Pravilo se, že i vlastní matička, která v něm dosud viděla perlu národa českého, nad tím se tolik zděsila, že prý se ho až zřekla. Je-li tomu tak čili nic, spisovatel črtů těchto udati neumí: ale z dlouholetého obcování s P. Votkou seznal tolik, že poměr mezi ním a jeho zbožnou matkou byl velmi něžný a rád o ní a jejích ctnostech mluvil. Vykládali si tudíž Pražané tento jeho krok všelijak; než, správněji souzeno, zůstal, trvám, starý vlastenec věren v lásce k vlasti jako Josef Jireček, potomní ministr kultu a vyučování za hraběte Hohenwarta. Vystřízlivěv, viděl, že takhle nic nepořídí a proto volil vlasti své prospěti na jiné cestě, na níž zabočil. Navázal tudíž na stranu, v níž měl rozhodné slovo muž, podnes vši úcty hodný: hrabě Lev Thun, pod jehož vlivem ve Vídni pro Čechy se vydávaly politické »Noviny«, v jichž redakci se k Josefu Jirečkovi Jan Křt. Votka přidal. Ejhle, cíl, jež si byl vytknul P. Votka, ostal týž; toliko cesty k němu byly vyměněné.

P. Votka o všech těchto věcech nikdy se nezmiňoval, jako o svém povolání také zřídka kdy se vyjádřil. Než co se toho dotýká, lze se dočísti v onom maďarském programu Kaločském, že jako mladý muž meškal u uherského hraběte Jiřího Apponyiho, který ho vzal s sebou na cesty do Tyrol. Tu se pak sešel s jistým knězem Tovaryšstva Ježíšova, profesorem na katolické universitě lovaňské v Belgii, s P. Hochmayerem. S tímto slavným mužem se asi radil, až na jeho pokyn se rozhodl, hledaje křesťanské dokonalosti (ideální byl P. Votka vezdy až do smrti), že vstoupí také do řádu; což se uskutečnilo dne 21. listopadu na svátek Obětování bl. Marie P. 1854, kdy v Římě v koleji sv. Ondřeje na Kvirinále noviciát svůj nastoupil. Podle vlastních jeho řečí chodil asi za pobytu svého ve Vídni pilně do universitního kostela, kde právě vynikající kazatel P. Josef Klinkowstroem S. J., starší bratr. P. Maxmiliána Klinkowstroema S. J., známého jako kazatele v Praze, každou neděli vybranému posluchačstvu kázával. Chodívala tehdy ještě i elita a intelligence na kázání.

Složiv v Římě r. 1856. po odbytém noviciátě jednoduché sliby, studoval scholastickou filosofii Aristotelovu, do níž s takovým prospěchem se zabral, že se stala po veškeren budoucí život jeho nejmilejším předmětem. Vynikl pak tou měrou, že v Římě pomýšleli opravdu nechatí jej na vždy ve věčném městě a vykázati mu ihned v Collegium Romanum stolicí učitelskou, v níž by přednášel filosofii, což se málo komu přihodí.

Zatím Prozřetelnost Boží volala ho zpět do Rakouska, kde bylo potřebí zvláště tak nadějných jesuitů, jakým byl Magister Votka. V letech 60 pak studoval bohosloví na vysokých školách v hlavním městě tyrolském, Inomostí. Bylo to r. 1859. (tehdy nebyl P. Votka ještě knězem), kdy jej poslali představení z Inomostí do Brixenu ve válkách vlašských, aby s kněžími ošetřoval

nemocné a připravoval je na smrt; výhradně proto, že uměl mnoho řečí slovanských a také dobře mluvil vlašsky. I přihodilo se, že jednou mu byl svěřen na smrt nemocný voják, s nímž se nikdo domluvit nemohl. Byl to Maďar, vyznání helvetského. Ani M. Votka z počátku nemohl s ním nic poříditi, neuměje maďarsky, až v nejpotřebnějším se po srbsku dorozuměli. A tu ubohý Maďar přilnul celou duší k jesuitu Votkovi a jesuita k němu, že se vzdal helvetské víry, přestoupil do katolické církve, přijal nábožně sv. svátosti a šťastně v Pánu zesnul. Za této příležitosti učinil P. Votka slib, že se naučí maďarštině pro spásu nesmrtelných duší. A do roka po vysvěcení a skvěle přestálých zkouškách bohosloveckých bylo ho viděti v Uhrách na započatém gymnasium Kaločském jako profesora I. třídy. To bylo r. 1860.

Známo jest podnes, jak přátelé v Praze tehdy měli Tovaryšstvu Ježíšovu za zlé, že takovou hlavu učinili abecedářem v Uhrách. A byla to pro P. Votku nemalá oběť. Jakým nesnázím vystaven byl, neznaje s důstatek jazyka, může posouditi jen ten, kdo cosi podobného zakusil. Než železná jeho vůle vítězila nad sebou pro čest a slávu Boží.

Na gymnasium Kaločském v Uhrách působil P. Votka v nejlepších letech života svého od r. 1860—1873. Škoda, že tehdy nebylo pro Tovaryšstvo Ježíšovo v Praze vhodné chvíle! Co by byl P. Votka pro národ náš dokázal! Jesuité tehdy arci už měli příbytek u sv. Ignáce připravený, avšak nesměli se v něm ještě usaditi.

Po 13 let pracoval P. Votka pro Uhry a za těchto 13 roků zaujal v brzce v koleji řádu i na gymnasiu Kaločském nejdůležitější úřady jako, profesora filosofie, dozorce studijního, rektora koleje, c. k. ředitele gymnasiijního, kdy budovu gymnasiijní stavěl, k tomu kazatele maďarského, tak že bylo lze na P. Votku obrátiti slovo sv. Pavla: »Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos.« »Všechněm všecko učiněn jsem, abych všechny k spasení přivedl.«

Z politického tedy pohlavára v Čechách, čteme v letošním programu gymnasia Kaločského, »stal se P. Votka duchovní apoštol v Uhrách, apoštol u sv. víře a životě křesťanském ve škole i v chrámě.« Jak zdatně působil na bujnou maďarskou mládež, lze souditi z toho, že nejvýtečnější tehdy žáci jeho vstupovali do Tovaryšstva Ježíšova a podnes profesori téhož gymnasia Kaločského, jakož i kazatelé v Buda-Pešti jsou na mnoze bývalí Votkovi žáci.

P. Votkovi nemožno upříti zvláštního filosofického talentu. Proto, když se stal v Kaloči první rok profesorem filosofie a takto nabyt příležitosti vyvinouti před druhými své vědomosti v tomto oboru, zdálo se, jako by bylo vzešlo v P. Votkovi Uhrám nové světlo. V Kaloči byl tehdy kanovník a prelát Dr. Josef Kovacz, bývalý profesor filosofie na vysokých školách budapeštských. Den iak den sedávali pospolu a bavivali se scholastickou filosofií; přičemž rozený Uher z latiny překládal významy, jichž P. Votka po maďarsku ještě neznal.

U † kardinála Ludovíka Haynalda, arcibiskupa Kaločského, jakož i celé kapitoly byl v největší vážnosti. A kdykoliv kardinál

Haynald přes Prahu jel, neváhal navštívit P. Votku, a jej takto poctíti, neb si ho dal zavolat do hotelu, kde se byl ubytoval. Podobně činili bývalí jeho žáci, šlechtici i občanští, třebaš světského povolání, že ho v Praze navštěvovali, a to až do poslední chvíle jeho života: s takovou vděčností k němu lnuli ještě po více jak 20 letech.

Byltě P. Votka v Uhrách činným netoliko ve škole a v řeholní kolleji a v chrámu Páně, nýbrž horlil pro vše dobré, slovem i skutkem, v životě veřejném i soukromém. Kdokoliv se naň obrátil, neváhal každému býti k službám. V Uhrách neméně horlil pro regno mariano, nežli napotom v Praze pro rozkvět království Českého.

Navrátil se konečně r. 1873. u věku 48 let do vlasti své, poznal rozvoj jazyka českého. Než, jakkoliv se radoval z toho, pocítoval sám nyní nemálo, že nezná nových slov, aby také ve vlasti své mohl slovem i perem působiti. Ale neobávaje se nikdy práce, nebál se ani tenkrát. Chopil se české knihy a učil se jazyku mateřskému opět, až se vypěstil ve výborného kazatele, misionáře, ba i českého spisovatele. Jeho energie a pracovitost vítězily brzy.

Ovšem, jako řečník neliboval si v uhlazených formách; a kdo by si byl liboval v uličeném zevnějšku, byl by v lapidárním jeho slohu a vystupování leccos pohřešoval: než tu se vyplňovalo Ciceronianum »Pectus est, quod disertum facit.« K tomu se družilo duchaplné pojmání pravdy, v němž i nejsubtilnější tajemství dovedl prostomyslně a přece vznešeně podávati, tak že posluchači jeho oplývali radostí a na jeho ústech lpěli. Odtud si lze vysvětliti, proč tak dlouho kázával.

Nastal r. 1879., kdy po slavnosti sv. Ignáce dne 31. července u večer P. Votka rozloučil se s Prahou, aby se po vůli Apoštolské Stolicе odebral na Východ s jiným jesuitou, P. Pavlem Pierlinkem, Rusem dle rodu, na výzvědy. Veliký náš papež, otec Slovanů, Lev XIII. přál sobě brzy po svém dosednutí co nejzevrubněji býti poučenu o stavu rozkolné církve, aby tím blahodatněji o sv. unii mohl pracovati. Slovanští národové mají víry a bázně Boží, pravil sobě: proto k nim předem obrátím svůj zřetel.

P. Votka procestoval tehdy se svým soudruhem Bulharsko a Macedonii, krajiny pobalkánské, všechny země kolem Černého moře a jeho pozorovací duch nashromáždil drahně látky na poučenou o poměrech náboženských na Východě. S radostí naslouchala Jeho Svatost Lev XIII. výkladům P. Votky po 1½ hod. Tak dlouho trvala audience u sv. Otce. A když vycházel z komnat papežských, volalo vše ve Vatikáně: »Tak dlouhé slyšení u papeže, neslýchaná věc!«

Na jednu epizodu cest svých, která se mu přihodila v hlavním městě tureckém, Cařihradě, rád vzpomínal. Peníze P. Votkovi došly; a ačkoliv už byl psal o další cestovné, přece žádná odpověď nedocházela. V úzkostech těchto doprošoval se při mši sv. svého svrchovaného Pána, v Jehož jménu cestu byl podnikl, aby se nad ním smíloval a z nesnáze ho vytrhl. Na snídání byl pozván u rakouského vele vyslance v Turecku, hraběte Zichy-ho,

který ho milostivě byl přijal a také propustil. Nyní rovnou se vrací do chrámu Páně, aby mu zjednali cestovné. Kdo?

Bylo to dne 27. září, kdy slavíme svátek sv. Kosmy a Damiana. I modlil se vroucně k těmto sv. patronům českým, aby jej vyslyšeli a pomohli mu z nouze. A když se vrací, tu jej na ulici potká pán, který si ho všimne a pozná v něm P. Votku jaksi sklíčeného. I táže se ho, co by mu bylo. A když uslyšel, v jakých rozpacích vězí, vyňal závitky dukátů v ceně 600 franků, a vloživ mu je do ruky, šel dále. Tak vypravoval sám jako doklad k tomu, proč každý rok v Praze navštěvuje emauzský chrám na svátek sv. Kosmy a Damiana, což činil až do smrti.

Škoda, že pro úřední tajemství poměrně málo sdělil ze všeho, co se jeho pomocí bylo v otázce slovanské vyřídilo. Nemálo ho těšilo a kolikráte z vlastních jeho úst bylo slyšeti, že prý ho sv. Otec sám představoval veřejně přítomným kardinálům a církevním hodnostářům, při čemž, dotýkaje se ramena jeho, pravil: »Ejhle, toť pravý apoštol!« Jaké účasti má P. Votka v encyklice »Grande munus« z roku 1880., jejíž 20letou památku jsme loni dne 30. září na posvátném Velehradě oslavovali; jaké zásluhy v napotomní pouti všeslovanské, která byla r. 1881.; jak přispěl na zřízení katolické hierarchie na Balkáně; jaké účasti vůbec má v tak četných důkazech otcovské lásky k nám Slovanům se strany velikého papeže a příznivce Lva XIII. o tom všem asi by uměl povědět archiv vatikánský nebo kardinálové dosud žijící, zvláště kardinál Rampolla, s nímž až do své smrti býval v důvěrném styku. Dobře napsala německá Politik, že P. Votka byl v Římě u kurie téměř tak znám, jako u nás v Praze.

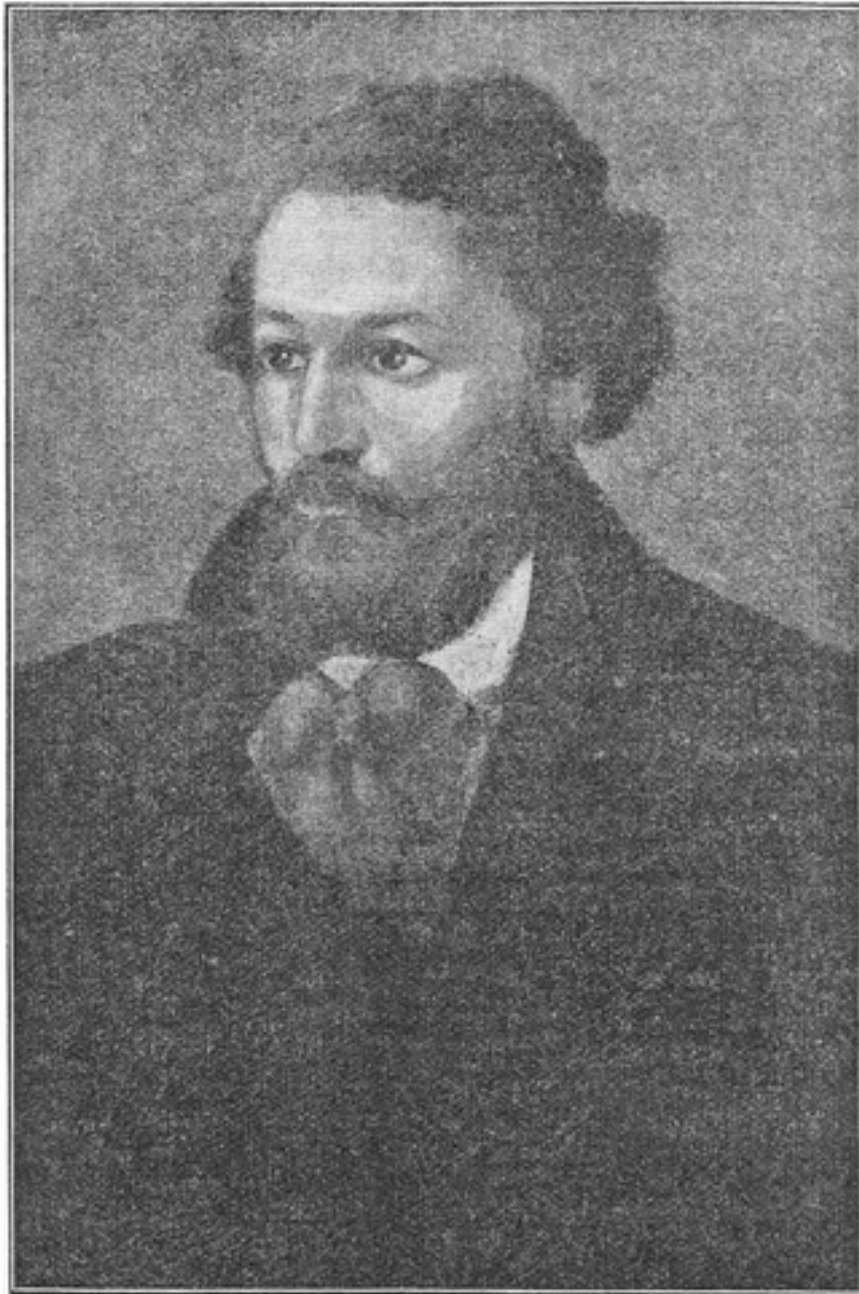
Od oné apoštolské cesty až do r. 1899. uplynulo ještě kolik let práce a námahy v životě P. Votky. Jeho zevnějšek prý neprozrazoval jesuitu, snad jak si jej maluje nějaký románopisec: než právě jeho opravdové a ohnivé zájmy pro vše dobré byly u něho charakteristikum jesuity. A že dovedl býti také velmi milým a zajímavým společníkem, výhradně pak obětivým, což má každý jesuita také býti, toť známo všem, kdo ho opravdu znali.

Upříti nelze, že P. Votka byl přísným a nadmíru hlubokým pozorovatelem a zkoumatelem srdcí a ledví. Kdo k němu chodil o radu, divili se jeho úsudkům; ač na proroka nikdy si nehrál, dovedl věru o budoucích věcech či spíše příznivých nebo nepříznivých výsledcích a následcích, jakožto účincích předběžných událostí tak jasně a určitě mluvit, že nezkušenec někdy až trnul a žasl. Této převahy byl si také vědom a proto s odvahou leckdys až nemilou a na pohled upřílišenou, s pevností člověku neobvyklou, vykládal své rozumy. Mluvkou arcí nikdy nebyl; každý mluvka byl mu do duše protivěn. Na svých vědomostech z oboru umění si také zakládal, umělce vyhledával, s nimi se bavíval, je poučovával a ochotně podporoval.

Mravy či způsoby P. Votky neměly do sebe nic diplomatického, ba do duše se mu zprotivovalo chování tak zvané politické, v němž hraje přetvářka a neotevřenost. Podivně to zní, co nedávno kdosi o P. Votkovi ještě pronesl, že byl »katolický táborita« a smysl je, trvám, týž jako když německá Politik o něm

dí, že i »jako jesuita zůstal osmačtyřicátníkem až do smrti;« něco pravdivého na tom jest.

P. Votka se uměl také pohybovati i v nejvyšších kruzích, avšak nevyhledával jich; neboť zasvětil všecken život svůj lidu. Neústupen a hotov do zbraně jako každý učený bohoslovec, kdykoliv se jednalo o uhájení sv. víry; v oboru bohoslovném

P. Jan Kř. Votka S. J.

dokonale vzdělán, ač nauku sv. víry až do své smrti studoval; v oboru filosofie a historie české zúplna doma: přece volil býti řečníkem lidovým, miloval český lid a zvláště o sv. misiích neb poutích dovedl lid přímo elektrisovati, ovládaje posluchačstvo na tisíce shromážděné. Arci, že se cítil pak ve svém živle a šťastným, když sestupujícího z kazatelny lid obklopoval a radost mu

na jevo dával; býval spocen skrz na skrz a kouřilo se z něho jako z oře na bojišti uhnaného a potem zbroceného. Stará Boleslav po 20 asi let bývala každým rokem svědkyní slova Božího, jak vycházelo z úst jeho.

S kazatelny do zpovědnice a ze zpovědnice na kazatelnu, a to kolikrát za den, bylo mu nejmilejší. Ovšem, na kazatelně přináležel k oněm, kteří se cítí jako železnými okovy na lid přikovanými, že těžko nalézají Amen. Obcoval nejraději s lidmi zdravého a střízlivého smýšlení. A když se dal do výkladu o historii české s patřičným ponaučením, tu pro samý zájem ani řečník ani posluchačstvo nepozorovalo, jak jim prchá čas.

Lidu pomoci, proň něco učiniti, byť ho stálo nevím jaké oběti, jakých cest po Praze, toho nelitoval nikdy; proto také ochotně se propůjčoval venkovským kněžím při objednávkách posv. věcí z dílen uměleckých, jako soch, obrazů a j., zvláště sv. českých patronů.

Úcta sv. dědiců českých a patronů byla mu vůdčí hvězdou snah a prací. Nebylo kázání, ba proslovení jeho vůbec, aby nebyl poukázal z historie české, jak blaze bylo našim předkům, dokud se drželi věrně sv. víry »cyrillomethodějské«, či jak říkával »svatováclavské«, úcty Matičky Boží a sv. patronů českých; a naopak zle bylo našim předkům, když zapřeli drahé dědictví po otcích svých, sv. apoštolech slovanských a přidržovali se cizáckých bludů ať z Anglie Viklifových, ať ze Švýcar helvetských, ať z Němec Lutrových.

Upříti nelze, že byl ctitelem slavného rodáka královéhradeckého P. Bohuslava Alojsia Balbína a jeho následníkem jak v ctnostech tak v pracích svých. Tomu nasvědčují »Památky Staroboleslavské.«, i jeho smýšlení a jednání, ba i život v Tovařystvu Ježíšově namnoze se podobaly smýšlení a životu P. Balbínovu.

Jednoho litovati jest, že nám P. Votka nezpracoval scholastické filosofie, již tak zevrubně znal a toho schopen byl jako málo kdo; uměle sebetajemnější pravdy z neproniknutelného roucha jaksi svléci a na ně posvítiti. Toť by bylo bývalo naší inteligenci na výsost prospěšnou a naší době téměř nezbytnou potravou. Tak by se byl stal vysoce zasloužilý P. Votka na novo nesmrtelným. Než, marné bylo všeliké povzbuzování v té příčině. Jako na zkoušku své obrovské síly filosofické sepsal nejeden výtečný článek, jako na př. kritiku filosofického díla vldp. Dr. Jos. Pospíšila, profesora bohosloví v Brně, úvod k tractatu sv. Tomáše Akvin. de ente et essentia s překladem výkladu jeho od kardinála Josefa Pecci-ho, kritickou úvahu o Psychologii vldp. Dr. Eugenia Kadeřávka, prof. vys. škol pražských.

Jako se lidu ujímal a byl mu apoštolem neméně než každému dobré vůle rádcem a pomocníkem, tak byl P. Votka přísným a bezohledným karatelem falešné svobody a sobecké svobodomyslnosti. Ký div, že na potkání vhod nevhod pronásledoval záhubný směr tento u vědě i politice a v společenském životě vesměs, vida v něm žraloka národa českého; odtud pozorovati bylo, proč jistým krajanům svým, mužům učeným ve vlnách nepravé vědy či spíše svobodomyslného vědátorství plo-

voucím, byl nemilým, že se mu až vyhýbali, majíce ho potkati. Pravda se vůbec nerada slyší: což teprve, když přijde bez obalu!

Beatifikační proces bl. Hroznaty byla, trvám, poslední jeho práce. Podle všeho byla pak tak namahavá, že i energie P. Votky se vyčerpala a síla zlomila. Než dílo toto bylo korunováno zdarem a blahoslavenec náš rozmnožil u trůnu Božího počet našich dědiců a patronů, že ke cti oltáře povýšen jest, čehož sám P. Votka ještě byl svědkem.

Ovšem, ovšem, kdo ho viděl za posledních let, nebyl by v něm poznal někdejšího P. Votku! Byl sestárlý, upracovaný. Roků čítal 74, když v Pánu zesnul; než, každý by mu byl hádal více, vida, jak se vleče ulicemi pražskými nebo po Karlově náměstí, hledaje tu výsluní, nebo na chodníku kolem chrámu sv. Ignáce s novinami v rukou jen loudavě a přece namáhavě se pohybuje. Kdo jej z dřívějších let znal, nebyl by řekl, že to P. Votka, potkav starce o holi se opírajícího na cestě k některé svatyni pražské, aby v ní vzdal úctu sv. českým patronům a jich králi ve svatostánku ukrytému.

S ustrnutím pozorovali přátelé a ctitelé jeho, jichž měl po Praze hojně, jak jeho černé oči druhdy tak jasně zářící se kalí a slzami přetékaají, zvěsilé rty mu odumírají, ruce se mu třesou. A vyloudilo-li mu cos úsměv, byl vždy smíšen bolem nebo trpkostí zžírající jeho útrobu. Kam se poděl zkušenostmi opepřený humor a jadrná řeč, v níž si o otázkách časových rád pohovořil? Schatrněla velmi jeho energie a síla výmluvnosti. Kdo byl v stavu dříve skály lámati, stal se třtinou! Jen ještě po kostele se šoural od oltáře k oltáři, od sochy k soše, s růžencem v ruce vzývaje svatých a světic Božích na pomoc.

Konečně nemoha spáti a nevěda kolik je hodin, i v noci přicházel do pokoje druhých páterů, doptáváje se na mši svatou nebo na večer se domnívaje, že je už ráno, chtěl se dostat do zavřeného kostela, aby sloužil mši sv. na níž mu nejvíce až do poslední chvíle záleželo.

Než i to přestalo. P. Votka ulehl, aby již nepovstal. Duch jeho nabyl v posledních dnech úplného klidu, jakoby se byl spřátelil a smířil se všemi odpůrci všestranně. V čas přijal sv. svátosti umírajících, při čemž si ještě sám odpovídal na církevní modlitby, až v noci štědrého dne po vyzvánění zlatého jubilea o půl dvanácté odevzdal duši svou Hospodinu, od něhož byl ji přijal. R. i. p.

Dodatkem objasníme ještě činnost P. Votky. Ovšem mnohé jeho veledůležité a velezajímavé práce sotva kdy uzří veřejnost, jako na př. korespondence jeho s ruským vyslancem u apoštolské stolice v Římě hr. J. Izwolským a j. Naděje jest, že mnohé zápisky P. Votkovy a rozpravy na př. o Rusi a jejím rozkolu, o Bulharsku a církvi rozkolné, ač nejsou provedeny, budou moci býti uveřejněny. Podobně vědecké zápisky a koncepty z oboru filosofického, jako o svobodě lidské, o filosofii vůbec, o vědách přirozených, o filosofii dějepisu, o náboženství a systémech filosofických a j.

Spisy P. Votkou vydané, pokud lze je sebrati, jsou asi tyto :

1. Božské Srdce Páně a národ českoslovanský. Brno 1875.
2. Pražské Jezulátko. Praha 1877.
3. Císař Karel IV. Praha 1878.
4. Císař Karel IV., otec vlasti. Praha 1878.
5. Památky Staroboleslavské. (Dědictví Svatojan.) Praha 1879.
6. Sv. Vojtěcha hrob a ostatky. Praha 1880.
7. Bl. Maria Panna, Matka dobré rady. Brno 1882.
8. Sv. František Serafinský. Praha 1882.
9. Zázračný jazyk sv. Jana Nepomuckého. Praha 1884.
10. Jubilejní kniha čili Matka Boží Svatomethodějská a Sv.-Cyrillská. (Dědictví Svatojanské.) Praha 1885.
11. Úcta sv. Jana Nepomuckého v Prozřetelnosti Boží. (Dědictví Svatojanské.) Praha 1885.
12. Sv. Jan Nepomucký a knížecký rod Schwarzenberský. Praha 1887.
13. Skřípec na nevěrce a svobodomyšlníky. Praha 1887.
14. Spis sv. Tomáše Akvinského de ente et essentia s výkladem Kardinála Jos. Pecci-ho a úvodem. Praha 1887.
15. Sv. Jozsef. Calocza. 1870. (?). Spisek maďarský od P. Votky.
16. Poslední tiskopis jeho byla kritická úvaha o psychologii vldp. Dr. Eug. Kadeřávka, prof. vysokých škol v Praze. Časopis katolického duchovenstva. 1896.

Kéž duch jeho nevyhyne mezi námi a snaha o úctu sv. patronů českých jako dědictví potrvá navždy.

Po jeho smrti všechny noviny české věnovaly P. Votkovi vzpomínku jako' muži o církev a vlast velezasloužilému. Zajímavé zprávy o mládí P. Votky jsou z pera slovutného pána, Jeho Excellence barona Helferta.

Dobře se vyjádřil o činnosti P. Votky moravský »Obzor« ve své vzpomínce, čímž zakončeny budtež črty tyto. Praví: »Byl to život plný práce a námah, dokončen zbožnou a příkladnou smrtí. Zesnul muž vynikající, po vlastech českých známý a ctěný pro svou učenost, neobyčejnou výmluvnost a horlivost v hlásání slova Božího. Postavy jsa mohutné, imponující, povahy přímé i srdečné, byl věrný sluha Boží a milovník vlasti své. I v Římě byl váženou osobností a svěřeno mu nejedno důležité poselství na východ slovanský. Pozoruhodna jest také literární činnost P. Votky v oboru filosofie a apologetiky křesťanské. Že na rozvoj katolického písemnictví českého s P. Svobodou působil, vědí všichni, kdo zasvěceni jsou.«

Všeliké pátrání po nějaké podobizně P. Votky okázalo se býti marným, za to však dostalo se nám pěkné vysvětlivky, která opět prozrazuje, jak ideálním mužem byl. Pisatel těchto črtů zavítal mezi věrné jeho ctitele, kde najisto příznivou odpověď očekával; avšak slyšel: »Co jsme se jej o jeho podobiznu naprosili od té chvíle, kdy k nám do Prahy přijel; než marné bylo vše doprošování. Konečně, abychom mu nebyli dále na obtíž u věci této, pravil nám, že už v Uhrách učinil slib bl. Marii Panně, že nikdy nepřipustí, aby bylo jeho obrazu nebo podo-

bizny. A když c. k. dvorní fotograf p. Eckert napověděl, že by se snadno bez jeho vědomí domohl jeho podobizny, viděl P. Votku opravdovou hořkostí naplněna, že uznal za dobré, nikdy se o tom více nezmiňovati a také vůli jeho vyhověti. Avšak přece domohli jsme se obrazu jeho.

Pan Václav Dvorský, majitel závodu holičského, sděluje R. 1848. obcovał srdečně p. P. J. Votka s p. Václ. Kroupou, který krátce potom stal se akademickým malířem. Pan Kroupa jej tehdaž za nejbouřnějších dob sobě vymaloval.

Václav Kroupa zemřel v roce 1895. jako proslulý malíř. Po jeho smrti přišel obraz v dědictví jeho bratrance p. barona Biebra z Gleichnresen, nadporučíka dělostřelectva, jenž dosavad žije ve Vídni.

Z Vídne byl obraz ten poslán na prosbu slečny Anny Marxové, (jeho tetičky) sestry p. Josefa Marx, rady zem. soudu v Praze, do Prahy r. 1896. a mně byl darován. Od té chvíle jsem obraz přechovával jako drahou památku až do dne, kdy jej Vám, důst. Pane, odevzdávám.

R. i. p.

V Praze na den sv. Klimenta pap. a muč. 1900.

Ľ. Ant. Rejzek T. J.

Záhady světa a bilance vědy.

Píše duch. prof. Fr. Horáček.

souť to podmínky, bez kterých sobě nelze vůbec mysliti bytosti živé na zeměkouli. — Avšak právě *proto*, že *Prozřetelnost Boží* vykázała zeměkouli za sídlo bytostí živých a řekněme ještě rozumných, dal *Tvůrce* nakloniti osu zeměkoule o $23^{10}/_2$ k ekliptice, za tím účelem, aby skutečněny byly *podm.nky*, které byly nezbytny, aby člověk stvořený mohl žiti, poznávati, milovati Stvořitele svého a sloužiti Jemu, býti blaženým zde a připraviti sobě cestu k blaženosti věčné.

Ostatně bychom křivdili *Schopenhauerovi*, kdybychom se jali tendenci jeho filosofie posuzovati dle jednotlivých nevrlých projevů jeho rozervanosti. Jestli Schopenhauer v podstatě idealistou, který na jiných místech mluví o teleologii docela rozumně.¹⁾

¹⁾ »Im Wesen aller Dinge ist eine *Zusammenstimmung* begründet, vermöge welcher die unverfänglichsten, blinden, rohen, niedrigsten Naturkräfte, von der *starresten Gesetzlichkeit* geleitet, durch ihren Conflict an der ihnen gemeinschaftlich preisgegebenen Materie und durch die solchen begleitenden accidentellen Folgen

© Česká provincie SJ, Praha 2011
© Centrum Aletti, Olomouc 2011
© Refugium Velehrad-Roma s.r.o., Olomouc 2011
ISBN 978-80-7412-067-1

Jan Pavlík

VZPOMÍNKY

na zemřelé jezuity,
narozené v Čechách, na Moravě
a v moravském Slezsku
od roku 1814

do Tovaryšstva Ježíšova v Rakousko-uherské provincii 26.9.1896. Ale již rok po noviciátu umírá, 5.1.1899, v Brně.

Fr. Antonín Štelcl (někdy Stelzl)

Rodem Hanák od Litovle z obce Václavov. Narodil se 13.1.1838. Nastoupil v Rakousko-uherské provincii do noviciátu dne 29.10.1850. Dne 2.2.1870 se plně zasvětil Pánu a duším jako jezuita-bratr posledními sliby 2.2.1870. Zemřel v Trnavě na Slovensku 27.1.1899.

S. František Kunze

Datum narození tohoto scholastika se uvádí 1. října 1876. A jako místo narození jsou uvedeny Doubice v Čechách. Do Tovaryšstva Ježíšova byl přijat a svůj noviciát započal v Rakousko-uherské provincii 7. září 1895. Po prvních slibech začal studia, ale byl Pánem povolán k životu ve věčnosti 16.11.1899 ve Svatém Ondřeji v Rakousku.

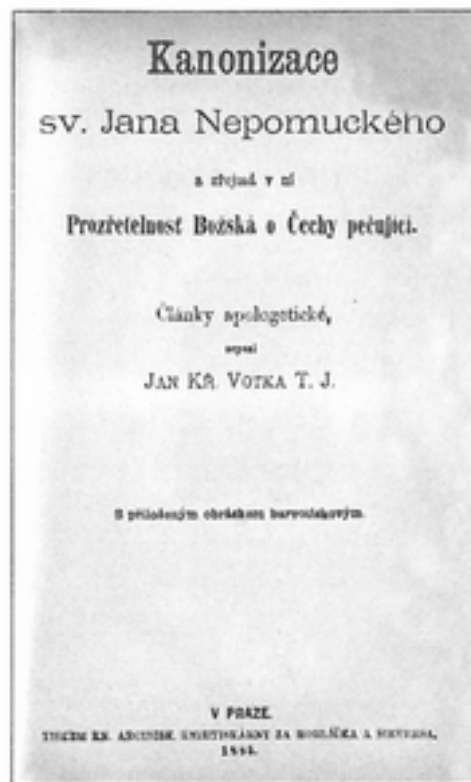
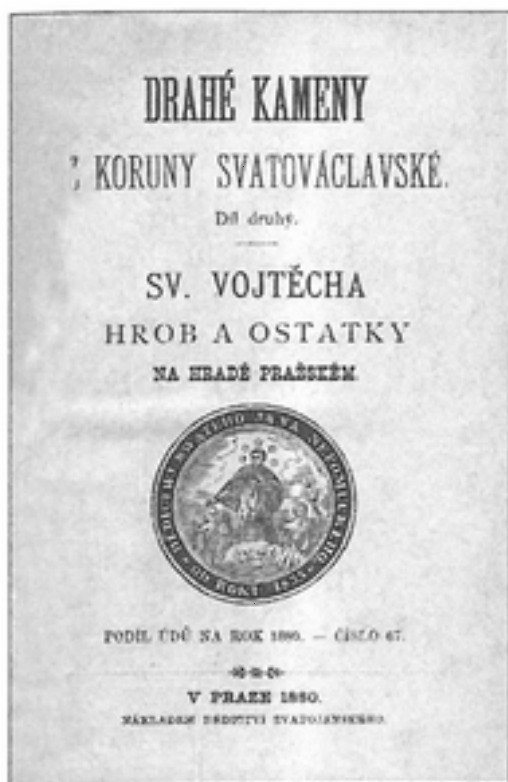
Fr. František Mlejnek

Tento bratr se narodil v Praze 17.12.1828. Do jezuitského řádu vstoupil v Haliči 4.10.1858. Když se osvědčil, mohl 2.2.1870 složit poslední sliby. Zemřel 12.12.1899 ve Staré Wieši (Polsko).

P. Jan Votka

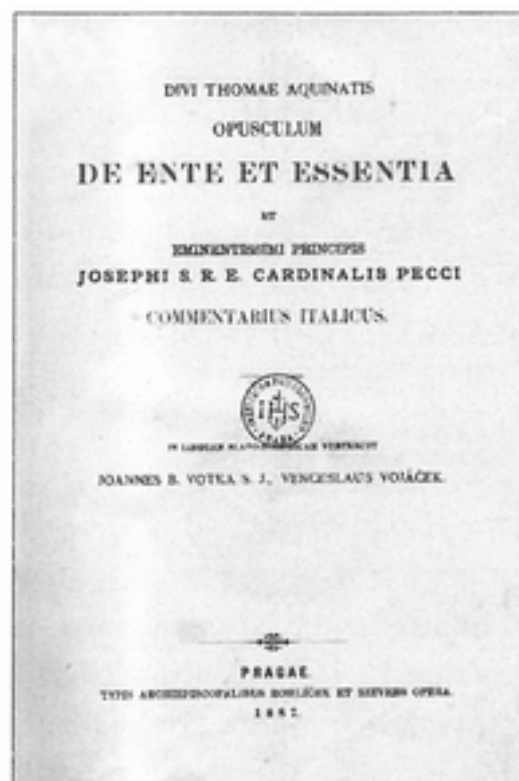
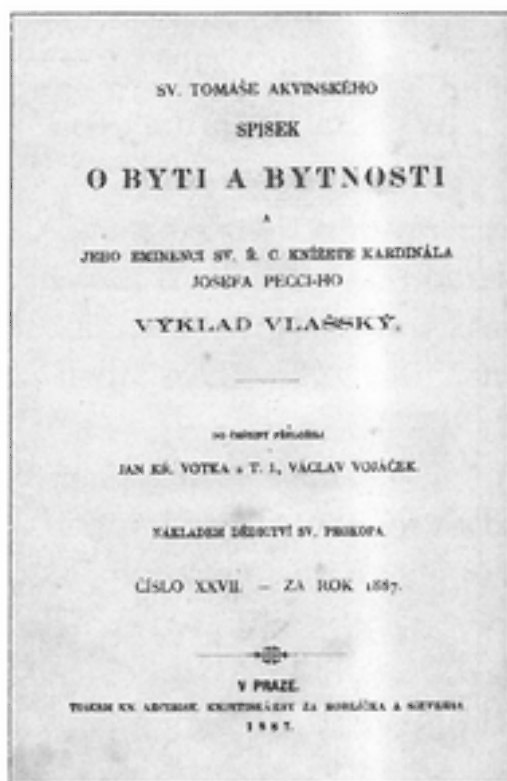
(25.7.1825, 21.11.1854, 24.12.1899)

Život tohoto otce byl vpravdě pohnutý a nesen tajemstvím Božího vedení, které může být dnes leckdy obtížně chápáno. Narodil se v Lysé nad Labem 25.7.1825. Po maturitě (dnes nevíme přesně, kde studoval gymnázium) vstoupil v Praze ke křížovníkům. Revoluční vlna v roce 1848 zachvátila ohnivého jinocha-novice, takže vystoupil a přidal se k revolucionářům. Statečně bojoval na pražských barikádách. Brzy však přišlo zklamání a mladý Votka se s revolucionáři rozešel. Odešel do Vídně, tam se stal redaktorem konzervativních novin, vydávaných známým politikem Lvem Thunem.

Nějaký čas byl také žurnalistou v Bělehradě. Nakonec se stal vychovatelem v rodině hraběte Apponyiho. S touto rodinou se dostal do Tyrolska a tam se seznámil s učeným jezuitou, otcem Matoušem Hochmayerem. Jindy se s rodinou, v níž byl zaměstnán, dostal do Vídně a tam poslouchal slavného jezuitského kazatele té doby, otce Josefa Klinkowströma. Postupně v něm uzrálo rozhodnutí vstoupit do jezuitského řádu. Učinil tak 21.11.1854, kdy začal noviciát v Římě.

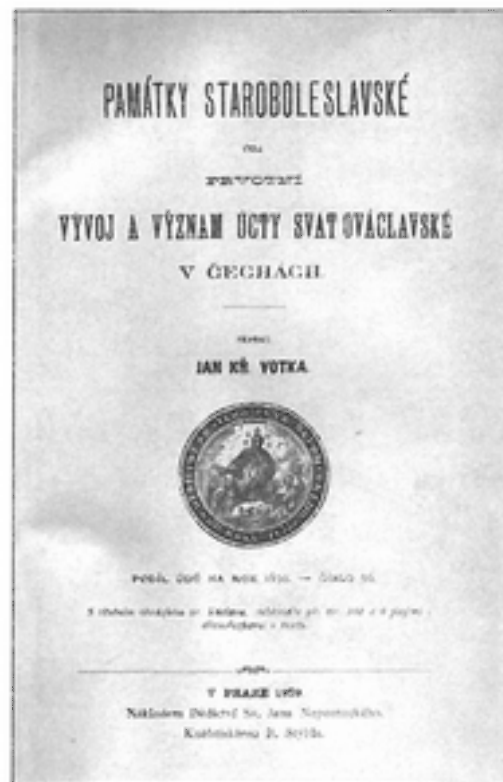
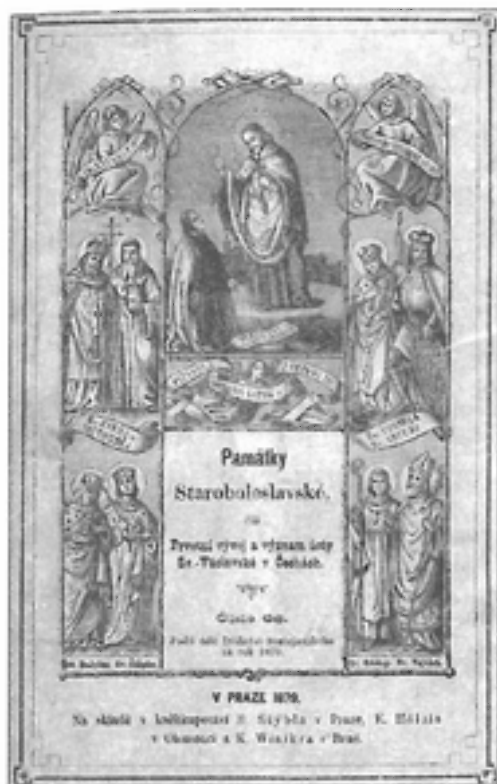
Po prvních slibech zůstal v Římě a studoval filosofii, v čemž tak vynikal, že byl vyhlédnut coby budoucí profesor v Gregoriáně. To se ale neuskutečnilo, protože otec generál Beck jej přidělil provincii Rakousko-uherské. Provinciál této provincie poslal scholastika Votku studovat teologii do Innsbrucku. Zde byl vysvěcen na kněze v roce 1859. Během války s Itálií se otec Votka s velkou horlivostí věnoval duchovní správě raněných. Právě tehdy se začal kvůli raněným Maďarům učit i maďarsky. Po skončených studiích byl poslán

do Maďarska a působil tam 14 let v Kalocsi, od 15.8.1871 jako generální prefekt, potom jako ředitel gymnázia a po dvakrát jako rektor koleje. V roce 1873 byl disponován ke Svatému Ignáci do Prahy. Dlouholetým pobytem v cizině skoro zapomněl svou mateřštinu, ale brzy se ji naučil tak dokonale, že nejen mohl kázat česky, ale uplatnil se v češtině i jako spisovatel.

Vydal tyto spisy: *Památky staroboleslavské čili prvotní vývoj a význam úcty svatováclavské v Čechách*, Dědictví svatého Jana Nepomuckého, Praha 1879, 415 s.; *Sv. Jan Nepomucký a knížecí rod Švarcenberský: články historicko-apologetické*, Katolický spolek tiskový, Praha 1887, 142 s.; *Skřipec na české nevěrce a svobodomyslníky čili objasněná a odůvodněná „Lež a pravda o sv. Janu Nepomuckém“*, 2. vyd., vlastním nákladem, Praha 1887, 69 s.; *Zázračný jazyk svatého Jana Nepomuckého: články apologetické*, Katolický spolek tiskový, Praha 1884, 124 s.;

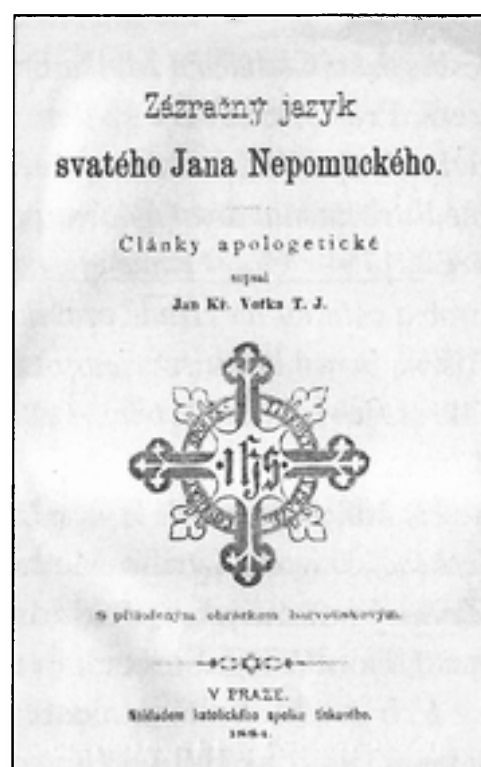
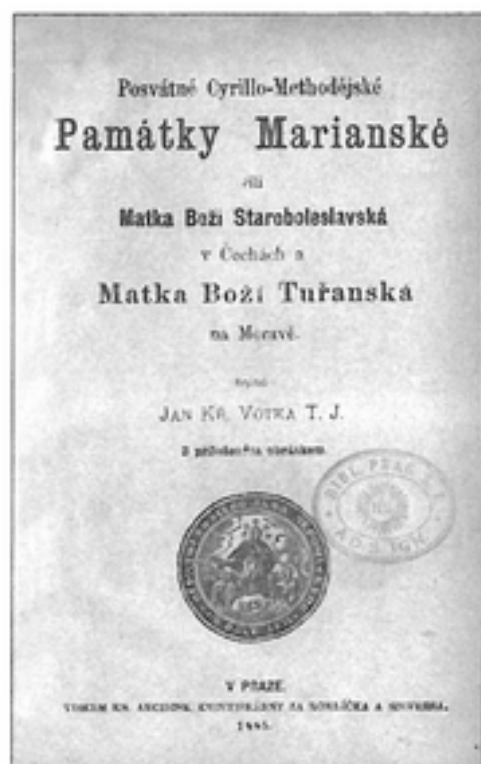
40 | *Posvátné cyrillo-metodějské památky mariánské čili Matka Boží Starobo-*

leslavská v Čechách a Matka Boží Tuřanská na Moravě, Rohlíček & Sievers, Praha 1885, 122 s.; *Blah. Panna Maria, matka dobré rady, význam úcty Její pro dobu naši a původ svatyně Její v Genazzaně: s dodatkem modliteb za moudrost a dobrou radu*, Benediktinská knihtiskárna, Brno 1888, 175 s.; *Drahé kameny z koruny svatováclavské (2. díl) – Sv. Vojtěcha hrob a ostatky na Hradě pražském, Dědictví Svatojánské*, Praha 1880, 617 s.; *Svatý František Serafinský. Životopisné nástiny a úvahy na oslavu 700-letých narozenin téhož světce, dne 4.10.1852*, B. Stýblo, Praha 1882, 156 s.; *Císař Karel IV., otec vlasti*, Katolický spolek tiskový, Praha 1878, 207 s.; *Kdo byli Husité?: vyloženo stručně dle spisů Františka Palackého*, 3. vyd., Cyrillo-Methodějská knihtiskárna, Praha 1890, 88 s. Známý je také jeho překlad díla Tomáše Akvinského *O bytí a bytnosti*, Rohlíček & Sievers, Praha 1887, 168 s.

Pro své hluboké znalosti teologické, bohatou životní zkušenost a jasný úsudek byl i od vysoce postavených žádán o radu. Papež 41

Díl I.

Lev XIII. jej spolu s otcem Pierlingem SJ pověřil choulostivým posláním do Bulharska a Makedonie. Jan Votka měl také hlavní zásluhu o uskutečnění blahořečení blahoslaveného Hroznaty. Při vši své zbožnosti otec Votka nikdy nezapřel svou ohnivou cholerickou povahu. Zemřel 14.12.1899 v Praze, kde je též pohřben.

Fr. František Frimel

Narodil se v Lukavici v Čechách dne 25.12.1842. Do noviciátu v Tovaryšstvu Ježíšovu nastoupil v Rakousko-uherské provincii 2.8. 1869. Poslední řeholní sliby jezuity-bratra složil 15.8.1879. Zemřel 24.6.1900 v Travniku v Bosně.

Fr. Alois Hesse

Narodil se 3.2.1857 v Libouchci u Ústí nad Labem (Čechy). Život jezuity mu začal v Rakousko-uherské provincii, kde nastoupil do noviciátu 19.8.1885. Ve službách této provincie se osvědčil a byl do řádu začleněn definitivně jako řeholní bratr posledními sliby 2.2. 1896. Zemřel 27.7.1900 ve Svatém Ondřeji v Rakousku.

P. Alois Hořák

Narodil se v Praze 12.3.1824. Do Tovaryšstva Ježíšova vstoupil v Haliči 8.10.1843. Po studiích se stal knězem v Tovaryšstvu Ježíšovu a dne 15.8.1862 byl vybrán složit slavnou profesi čtyř slibů. Zemřel 27.10.1900 v Chyrowě (dnes Ukrajina).

P. Jan Ryšánek

(13.4.1841, 2.10.1860, 1.3.1901)

Narodil se v severních Čechách, konkrétně v Bílině, dne 13.4. 1841. Gymnázium vystudoval v Bohosudově. 2.10.1860 vstoupil do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova ve Svatém Ondřeji v Korutanech. Po prvních slibech tam ještě studoval rétoriku. Filosofická studia vykonal v Bratislavě. Před teologií byl v Bohosudově a učil